

Landbruksdirektoratet

5. juli 2018

HØRINGSNOTAT

FORSLAG TIL NASJONAL INSTRUKS OM REGIONALE MILJØTILSKUDD I
JORDBRUKET

Innholdsfortegnelse

1.	INSTRUKS OM REGIONALE MILJØTILSKUDD I JORDBRUKET	3
1.1.	Innledning.....	3
1.2	Gjeldende rett	3
2.	BAKGRUNNEN FOR FORSLAGET	4
3.	FORSLAG TIL ENDRING	4
3.1.	Problemstilling og rettslig utgangspunkt	4
3.2.	Vårt forslag til løsning - felles nasjonal instruks	5
4.	ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER	6
5.	FORSLAG TIL INSTRUKS.....	8
5.1.	MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER	9
5.2.	FORSLAG TIL FORSKRIFTSMAL.....	25

1. INSTRUKS OM REGIONALE MILJØTILSKUDD I JORDBRUKET

1.1. Innledning

I dette høringsnotatet foreslår Landbruksdirektoratet i samråd med Landbruks- og matdepartementet (LMD) en nasjonal instruks for regionale miljøtilskudd. Forslaget er et ledd i oppfølgingen av anbefalinger i utredninger som gjelder målretting og forenkling av de landbrukspolitiske virkemidlene. Det vises bla til rapporten «Helhetlig gjennomgang av miljøvirkemidlene i jordbruket» levert til jordbruksoppgjøret 2015.

Landbruksdirektoratet fikk i oppdrag etter jordbruksoppgjøret 2017¹ å utarbeide forslag til nasjonal forskrift for regionale miljøtilskudd til erstatning for dagens fylkesvise forskrifter. Formålet med en nasjonal forskrift skal være å oppnå en forenkling i forvaltningen, og en større grad av harmonisering av tiltak og vilkår mellom fylkene. Videre vil økt standardisering av tiltakene også legge til rette for mer ensartet rapportering og resultatvurdering. Utgangspunktet for utredningen av nasjonal forskrift har vært å videreføre tiltakene i dagens RMP-meny. Samtidig er enkelte tiltak og tiltaksklasser tatt ut av forenklingshensyn.

Gjennomgangen av de fylkesvise regelverkene med sikte på harmonisering har synliggjort at dersom en skal ivareta en tilfredsstillende målretting av tiltakene, vil det i tillegg til nasjonalt fastsatte bestemmelser, også være behov for fylkesspesifikke avgrensinger og vilkår. Ettersom man ønsker å unngå et fragmentert regelverk, der reglene både følger av nasjonale og regionale bestemmelser, har man konkludert med at man ønsker å beholde dagens modell med regionale forskrifter. Imidlertid er det behov for å gi sentrale føringer for utformingen av de regionale forskriftene. Landbruksdirektoratet foreslår derfor, i samråd med Landbruks- og matdepartementet, en instruks som skal gjelde for fylkesmannens utforming av de regionale forskriftene.

Ettersom instruksen gir sentrale føringer for utformingen av tilskuddsbestemmelser i de regionale forskriftene, finner Landbruksdirektoratet det hensiktsmessig å gjennomføre en høring av utkastet til instruks hos næringsorganisasjonene, forvaltning og andre relevante organisasjoner.

1.2 Gjeldende rett

Regionale miljøtilskudd forvaltes av fylkesmannen gjennom regionale miljøprogram. Regionale miljøprogram ble etablert i 2005. I 2012 ble det gjort et større arbeid for å forenkle og harmonisere tiltakene i de regionale miljøprogrammene på tvers av fylker. I forbindelse med arbeidet, ble det utarbeidet en «RMP-meny» - en oversikt over alle tiltak som kunne inngå i de regionale miljøprogrammene.

De regionale miljøprogrammene skal gi en målretting av miljøinnsatsen i jordbruket utover det som er mulig gjennom generelle, nasjonale ordninger. De regionale miljøprogrammene skal rulleres hvert fjerde år. Regionalt miljøprogram utarbeides i samarbeid med det regionale partnerskapet og fastsettes av fylkesmannen etter samråd med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

¹ Se punkt 7.3.4 i Prop. 141 S (2016–2017)

I de regionale miljøprogrammene skal det være en gjennomgang og prioritering av innsatsen mot miljøutfordringene i fylket. På bakgrunn av dette, velges ut miljøtiltak som foretakene kan søke tilskudd for i fylket, ut i fra den nasjonale RMP-menyen. Bestemmelser om tiltakene blir fastsatt i en regional forskrift. I tillegg blir det i hvert fylke utarbeidet en veileder til hver søknadsomgang som retter seg mot søkeren av tilskudd. I mange tilfeller er det i veilederen gitt ytterligere vilkår for tilskuddet, ut over det som er fastsatt i forskriften. I dag fremgår derfor vilkår for tilskudd både av de regionale forskriftene og de tilhørende veiledere.

2. BAKGRUNNEN FOR FORSLAGET

Evalueringer som er blitt gjort av ordningen viser at den fungerer godt, men at det er behov for forenklinger. I dag utarbeides det 18 ulike forskrifter med varierende bestemmelser om saksbehandling og administrasjon.

Vilkårene for tilskudd til enkelte tiltak varierer en god del, noe som innebærer at det er ulik praksis i fylkene. Det er også variasjon mellom fylker i hvor detaljrike vilkår det stilles for tilskudd. Dette innebærer at det vil være en betydelig ulikhet i hvor mye miljøtilskudd man kan få utbetalt og vilkårene som stilles for disse avhengig av hvor i landet man befinner seg. I den utstrekning denne variasjonen skyldes ulikheter i naturgitte vilkår og regionale prioriteringer, er dette i tråd med intensjonen om målrettede regionalt tilpassede miljøtilskudd. En omfattende gjennomgang av de ulike fylkenes bestemmelser har avdekket at det også er ulikheter i virkeområde og vilkår for enkelte tiltak som har en uklar faglig begrunnelse. En forenkling og harmonisering av dagens ordning, vil kunne gi likere utbetaling for like tiltak der dette faglig sett er riktig.

I dag inneholder RMP-menyen hele 51 ulike tiltak det kan søkes tilskudd for, med 76 tiltaksklasser som er underkategorier innenfor de ulike tiltakene. Selv om ikke den som søker tilskudd må forholde seg til alle disse kategoriene, kan det oppleves vanskelig å orientere seg i dette landskapet av tilskuddsordninger. Ulik begrepsbruk og upresise navn på tiltakene kan også gjøre det vanskelig å velge riktig tiltak. Dagens RMP-meny har ingen formålsangivelse av tiltakene, dette må derfor fastsettes av fylkene. Formålene for de enkelte tiltakene er beskrevet i nasjonalt miljøprogram som et grunnlag, men formålene er ulikt beskrevet og fortolket i fylkene. Dette bidrar til ulik praksis og innebærer at kommunen har en betydelig veiledningsjobb overfor søker. Samtidig ser man at det oppstilles vilkår for tilskudd i veilederen til søkeren, uten at disse har hjemmel i regional forskrift. Dette illustrerer behovet for å gi klare retningslinjer på hva som må forskriftsfestes og hva som kan være av veiledende karakter.

3. FORSLAG TIL ENDRING

3.1. Problemstilling og rettslig utgangspunkt

Oppdraget innebærer å utarbeide en nasjonal forskrift, til erstatning for gjeldende fylkesvise forskrifter. I utgangspunktet kunne man sett for seg en nasjonal forskrift som regulerte alle forhold som gjelder de ulike tilskuddene. En slik modell vil sikre like vilkår for tilskuddene, samt felles bestemmelser for forvaltningen av tilskuddsordningene. Imidlertid har denne modellen noen utfordringer. Det følger av vårt mandat at fylkene fortsatt skal ha anledning til å prioritere mellom ulike tiltak, og miljøprogrammet skal utarbeides i samarbeid med det regionale partnerskapet. Hensikten med regionale tilpasninger er å styrke målrettingen og å sikre medvirkning og forankring av prioriteringene som gjøres. Dette innebærer altså at fylkene skal prioritere og velge ut tiltak, men med utgangspunkt i nasjonal forskrift.

Ved at fylkesmannen skal velge ut hvilke tiltak det kan gis tilskudd for, samt geografisk avgrense hvor tilskuddet gis, vil utvelgelsen være et vedtak som er «bestemmende» for et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer sine rettigheter. Som eksempel vil en bonde i Trøndelag ikke kunne søke på samme tiltak som en bonde i Viken, fordi man har prioritert tiltak annerledes. Utvelgelsen blir dermed en forskrift som definert i forvaltningsloven § 2 c. Dette innebærer at det som bestemmes regionalt må forskriftsfestes for å være i henhold til forvaltningslovens bestemmelser om forskrifter.

Utredningen har vist at behovet for å fastsette regionale bestemmelser fortsatt vil være tilstede for å sikre måloppnåelse. Som nevnt innledningsvis, ville en nasjonal forskrift i tillegg til regionale forskrifter, bidra til et fragmentert regelverk som er vanskelig for den enkelte å orientere seg i. Samtidig er det behov for harmonisering av vilkår som stilles for tiltakene, samt å gi sentrale føringer som for eksempel kommer i forbindelse med jordbruksoppgjøret.

3.2. Vårt forslag til løsning - felles nasjonal instruks

Instruksen vil gjelde utformingen av de regionale forskriftene, mens det vil være fylkesmannens oppgave å utarbeide miljøprogrammets strategidel.

Forslaget til felles instruks innebærer at det gis bestemmelser i instruks for hvilke tiltak det kan søkes tilskudd for, og sentrale vilkår for tiltaket der det etter en miljøfaglig vurdering er nødvendig. Samtidig er det gitt en klarere formålsangivelse for tiltakene. Dette gir en harmonisering på tvers av fylker som kan gjøre det enklere for søker å se hva tilskuddene blir gitt for. Ved å etablere en felles instruks, sikrer en også like bestemmelser for administrasjon og saksbehandling av ordningene.

Samtidig er det i gitte tilfeller behov for at noen vilkår bestemmes regionalt. Dette har særlig blitt fremhevet av fylkesmannsembetene. En regional tilpasning kan eksempelvis være at fylket bør bestemme nærmere hva slags arealer gitte tiltak kan bli utført på. For eksempel er det behov for at fylkesmannen bestemmer hva slags type biologiske verdier man ønsker å ivareta regionalt gjennom tiltaket *Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer*. Enkelte tiltak må i enda større grad tilpasses regionalt for å sikre tilfredsstillende målretting av tilskuddet. Et eksempel er tiltaket «Friarealer for gås i Trøndelag og Nordland».

Instruksen legger derfor opp til at tiltakene kan tilpasses regionalt i de tilfeller hvor det er nødvendig for å sikre god målretting av tilskuddene. Samtidig er det gitt klare føringer på hva slike regionale tilpasninger kan gå ut på, for å sikre likebehandling og rettsikkerhet for den som søker tilskudd, samt en enklere forvaltning fra nasjonalt hold. I forslaget til instruks er det inntatt hvilke lokale tilpasninger som skal fastsettes i regional forskrift, og hvilke regionale tilpasninger som kan fastsettes i regional forskrift. Et hovedhensyn er at de regionale tilpasningene ikke kan gå lengre enn det som er nødvendig for å oppnå formålet med tilskuddet.

Funksjonskrav og kontroll

I utkastet til instruks er det stilt opp vilkår som anses å være sentrale for måloppnåelsen for hvert enkelt tiltak. Vilkår som er satt i tidligere regionale forskrifter har ofte vært nokså detaljrike og men samtidig utfordrende for forvaltningen å kontrollere. Ved utformingen av forslag til forskriftsmal er det derfor fokusert på muligheten til å stille vilkår som i større grad kan kontrolleres. I stedet for å sette detaljrike vilkår av agronomisk eller miljøfaglig art, er måloppnåelsen knyttet til et funksjonskrav for tiltaket. Dette innebærer at ved vurderingen av om tilskuddsmottager har oppfylt vilkårene, kan man se på om formålet med tilskuddet er oppnådd. Når kommunen skal kontrollere om vilkåret for tilskudd er oppnådd, kan den se på om f.eks. kystlyngheias egenart er ivaretatt ved

gjennomføringen av tiltaket. Dersom kystlyngheia er grodd igjen eller overbeitet, vil ikke dette vilkåret være oppfylt.

Enkelte fylker har hatt skjøtselsplan som vilkår for tilskudd til enkelte av tiltakene, mens andre fylker ikke har sett det som hensiktsmessig å stille et slikt krav. Hensikten med krav om skjøtselsplan er å sikre at formålet med tiltaket oppnås. Det vil være utfordringer med å forvalte et krav om skjøtselsplan siden en slik plan må foreligge før tiltaket skal gjennomføres, mens man sender søknaden etter at tiltaket er gjennomført. Det er først etter søknadstidspunktet at forvaltningen skal kontrollere om vilkåret for tilskuddet er oppfylt. Etter samråd med Miljødirektoratet og Riksantikvaren vurderer vi at gode skjøtselsråd vil være like hensiktsmessig for å motivere til god gjennomføring av tiltakene. En forskriftsbestemmelse der tiltaket skal gjennomføres i tråd med skjøtselsråd vil også være mer i tråd med forvaltningsmodellen for ordningen.

I enkelte bestemmelser er det derfor henvist til at tiltaket skal gjennomføres i tråd med gjeldende skjøtselsråd. Fylkesmannen er ansvarlig for at slike faglige råd for gjennomføring av tiltaket er tilgjengelige for søkeren. For biomangfoldtiltak er det aktuelt å involvere miljøvernavdelingen hos fylkesmannen. For kulturminner og kulturmiljøer bør regional kulturminneforvaltning hos fylkeskommunen involveres. Landbruksdirektoratet vil også vise til sentralt veiledningsstoff fra eksempelvis Miljødirektoratet og Riksantikvaren hvor dette er relevant.

Oppbygging av den nasjonale instruks

Instruksen består av en innledende del som viser hva som skal og hva som kan bestemmes av fylkesmannen i forskriften. Etter dette følger kommentarer til de enkelte bestemmelsene i forskriftsmalen. Deretter følger forskriftsmalen. Instruksen gir innledende bestemmelser i kapittel 1 om formål, virkeområde og grunnvilkår. Dette innebærer en harmonisering av bestemmelsene i de tidligere regionale forskriftene, som har hatt ulike varianter av både formålsbestemmelser og grunnvilkår.

Kapittel 2-9 er delt inn etter miljøtema, og tilsvarer RMP-menyen slik den er i dag. Inndelingen etter miljøtema er valgt for å synliggjøre formålet med tiltaket, og er sortert i samme rekkefølge som tidligere.

I kapittel 10 er det gitt generelle bestemmelser om søknadsfrist, saksbehandling, kontroll samt om avkorting og tilbakebetaling. Søknadsfristen følger fristen for å søke om produksjon- og avløsertilskudd, 15. oktober. Reglene for saksbehandling, kontroll, avkorting og tilbakebetaling mv. er harmonisert med reglene for forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd. Dette innebærer en forenkling for kommunene ved forvaltning av de ulike tilskuddsordningene.

4. ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Med en nasjonal instruks vil fylkesmannens regelverksarbeid bli mindre omfattende. Dette kan også være tidsbesparende i forbindelse med regionreformen hvor fylkene skal enes om felles regionale miljøprogram i de nye regionene. Færre tiltak og tiltaksklasser vil kunne bidra til forenkling av forvaltning og saksbehandling i kommunene.

Den nasjonale instruks vil gi en forenkling for Landbruksdirektoratet, ved at bestemmelsene er likelydende over hele landet, og at de er satt inn i regionale forskrifter etter en felles mal. Dette legger til rette for en enklere håndtering i saksbehandlersystemet e-Stil.

I en oppstartsperiode kan man forvente noe økte kostnader i forbindelse med utvikling og tilpasning av e-Stil, men på sikt er det forventet at den nasjonale instruksen vil gi forenklinger i administrasjonen, og derav reduserte kostnader ved forvaltningen av ordningen.

5. FORSLAG TIL INSTRUKS

Denne instruksen fastsetter hvordan fylkesmannen skal utforme forskrift om regionale miljøtilskudd.

Punkt 5.1 inneholder merknader til de enkelte bestemmelsene. Punkt 5.2 inneholder forslag til forskriftsmal med sentralt utformede bestemmelser for de enkelte tiltak. Der det i malen er satt tekst i kursiv, betyr det at det må fastsettes bestemmelser regionalt. Dersom en tiltaksbestemmelse henviser til en annen, er denne angitt i kursiv og klammeparentes for at nummerering skal bli riktig i henhold til den regionale forskriften.

I de regionale forskriftene skal man velge ut tiltak fra forskriftsmalen, og gjøre de regionale tilpasningene som følger av instruksen.

Det som skal fremkomme av den regionale forskriften er følgende:

1. Tiltak og tiltaksklasser det gis tilskudd for

Med tiltak menes tiltakene slik de fremkommer av den nasjonale instruksen. Det er ikke adgang til å lage egne tiltak eller tiltaksklasser. Tiltaksklasser er underkategorier for hvert tiltak, som angir nærmere avgrensning for tiltaket (for eksempel gårdsdammer eller arealer med korn/grønnsaker) eller hvordan skjøtselen skal foregå (for eksempel slått eller beite). Tiltaksklassene kan ha ulik sats. Tiltaksklassene er i malen angitt i kursiv, for å synliggjøre at fylkesmannen selv skal velge ut hvilke tiltaksklasser det kan søkes tilskudd for.

2. Områder eller arealer tiltaket gjelder for

Fylkesmannen må vurdere om det er behov for å avgrense tiltak til å gjelde gitte områder, eller om tiltaket kan tildeles tilskudd i hele fylket så fremt man oppfyller vilkårene. For noen tiltak må fylkesmannen avgrense nærmere. Dette gjelder alle tiltak under beite/slått av verdifulle jordbrukslandskap, skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, friarealer for gås, tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl, skjøtsel av kulturhistoriske viktige områder, samt alle tiltak under avrenning til vann.

Utvelgelsen kan vises i kart eller angis i en områdebeskrivelse, feks. at tilskuddet kun kan gis til øyer eller setervoller. Det skal uansett fremgå tydelig av forskriften hvilke områder foretaket kan søke tilskudd for.

3. Nærmere bestemmelser for tiltaket der det er bestemt at fylkesmannen skal eller kan fastsette disse

Det fremgår av hver enkelt paragraf om fylkesmannen *skal* fastsette nærmere bestemmelser for tiltaket. Bestemmelsene skal ikke gå lenger enn nødvendig for å oppnå formålet med tiltaket.

Videre fremgår det når fylkesmannen *kan* velge å fastsette nærmere bestemmelser. Regionale bestemmelser kan være nødvendig for å målrette beitetilskuddene i fylkene. Varighet og tidspunkt for beiting kan tilpasses regionalt for å oppnå hensiktsmessig beitetrykk.

Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall dyr, dekar, stykk eller meter det kan søkes tilskudd for. Dette blir primært benyttet av budsjettensyn, men det kan også være tilfeller der det anses uhensiktsmessig å tildele tilskudd til foretak som gjennomfører tiltak i et lite omfang, eller der man ikke oppnår særlig økt miljøgevinst ved større omfang.

5.1. MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Formålsbestemmelsen angir formålene med tilskuddene under hvert miljøtema. De åtte miljøtemaene er kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, friluftsliv, avrenning til vann, utslipp til luft, plantevern og miljøavtale. Prioriteringene som blir gjort regionalt skal forankres i disse miljøtemaene.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder i [navn på region] fylke.

§ 3 Grunnvilkår

For å oppfylle grunnvilkårene i § 3 første ledd er det tre vilkår som må være oppfylt.

1. Foretaket må være registret i Enhetsregisteret.
2. Foretaket må drive «vanlig jordbruksproduksjon»

Dette er en konkret landbruksfaglig vurdering, der det må vurderes om foretaket driver intensivt nok til at det kvalifiserer som vanlig jordbruksproduksjon. Vurderingen følger forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2 så langt den passer. Se gjeldende kommentarrundskriv til produksjonstilskuddsforskriften kapittel 2 for videre tolkning av begrepet.

3. Jordbruksproduksjonen må foregå på landbrukseiendommer som foretaket «disponerer»

Ved at foretaket «disponerer» en landbrukseiendom, menes at man enten eier, har bruksrett til eller leier et areal for «vanlig jordbruksproduksjon». Et leieforhold bør kunne dokumenteres ved skriftlig leieavtale, men dette er ikke et krav. Ved tvil om foretakets rett til å disponere arealet, er det foretaket selv som har bevisbyrden for å dokumentere at man disponerer arealet.

For å oppfylle grunnvilkåret i § 3 annet ledd må følgende vilkår være oppfylt:

1. Beitelaget må være registret som samvirkeforetak eller forening i Enhetsregisteret.

Brønnøysundregisteret krever i dag at beitelaget er registret som et samvirkeforetak. Imidlertid er det mange beitelag som fortsatt er registrert som forening. Disse kan også søke om tilskudd til drift, så fremt de oppfyller øvrige vilkår i bestemmelsen.

2. Driften av beitelaget skal ha til hovedformål å samarbeide om tilsyn og sanking av dyr på utmarksbeite.

Kapittel 2 Kulturlandskap

Formålet med tiltakene under miljøtemaet *kulturlandskap* er å ivareta det tradisjonelle kulturlandskapet utover det en oppnår gjennom de nasjonale ordningene. Drift av bratt areal og drift av beitelag skal bidra til å opprettholde tradisjonell drift, mens beiting og slått av verdifulle jordbrukslandskap skal bidra til å ivareta mer spesielle kulturlandskapsverdier. Åkerholmer og gårdsdammer er særegne landskapselementer i kulturlandskapet som bør søkes ivaretatt, også av hensyn til biologisk mangfold.

§ 4 Drift av bratt areal

Formålet med tilskuddet er å stimulere til drift av bratte arealer for å holde arealene i hevd og ivareta et åpent kulturlandskap.

Tilskuddet gis til overflatedyrka eller fulldyrka areal der det høstes gras ved slått, korn eller andre vekster. Tilskuddet kan også gis til drift av frukthager i bratt terreng. Grasarealer kan vår- eller høstbeites, men dette kan ikke være eneste høsting. Det kan ikke gis tilskudd til innmarksbeite etter denne bestemmelsen. Dersom det skal gis tilskudd for beiting av bratt innmarksbeite, må det være betinget av at området er et verdifullt jordbrukslandskap, som det kan gis tilskudd til etter § 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap.

§ 5 Drift av beitelag

Formålet med tiltaket er å stimulere til samarbeid om beiting med sikte på god utnyttelse av beiteressurser i utmark og effektivt tilsyn med minst mulig tap av dyr.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere bestemmelser om ytterligere antall medlemmer i beitelaget, krav om tilsyn og årlig rapportering om driften.

§ 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap

Formålet med tilskuddet er å stimulere til beiting i verdifulle jordbrukslandskap for å holde arealene i hevd, samt bevare et jordbrukspreget og åpent landskap.

Det kan gis tilskudd for arealer av innmark og/eller utmark der beiting er det mest aktuelle tiltaket for å skjøtte arealene og holde vedlike kulturlandskapskvalitetene.

Med verdifulle jordbrukslandskap menes jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier, skapt av langvarig, tradisjonell jordbruksdrift. Dette kan være verneområder, setervoller, fjellområder, arealer uten veiforbindelser samt bygdenære områder. Tilskuddet skal gis til beite innenfor disse arealene.

Fylkesmannen må fastsette i regional forskrift hvilke områder tiltaket gjelder for, herunder hva som skal regnes som verdifulle jordbrukslandskap i fylket. Dette kan gjøres ved en geografisk angivelse av områdene, og/eller ved å definere hvilke type jordbrukslandskap som regnes som verdifulle.

Tiltaket vil kunne gjelde arealer med mer eller mindre tydelig avgrensning, og tilskuddsutmålingen er derfor satt ut fra antall dyr. Utmåling per dyr kan belønne for høyt beitetrykk. Fylkesmannen bør derfor fastsette nærmere bestemmelser om beiteintensiteten og nedre eller øvre grense for antall

dyr i regional forskrift. Søker blir også bedt om å oppgi areal i søknaden, noe som vil gi kommunene mulighet til å vurdere forholdet mellom areal og dyretall ved behandling av tilskuddssøknaden.

Det er satt fire tiltaksklasser, for å gi mulighet til å differensiere tilskuddet mellom dyreslag og ulike type områder slik at det kan settes en høy sats for særlige verdifulle områder, som for eksempel øybeite, og lav sats for andre områder som for eksempel kan være bygdenære områder.

§ 7 Slått av verdifulle jordbrukslandskap

Formålet med tilskuddet er å stimulere til å holde verdifulle jordbruksområder i hevd og hindre gjengroing.

Tilskuddet kan gis til slått av fulldyrka eller overflatedyrka arealer som drives aktivt i dag.

Med verdifulle jordbrukslandskap menes jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier, skapt av langvarig, tradisjonell jordbruksdrift. Dette kan være verneområder, setervoller, fjellområder, arealer uten veiforbindelser, bygdenære områder samt helhetlige kulturlandskap.

Fylkesmannen må fastsette i regional forskrift hvilke områder tiltaket gjelder for, herunder hva som skal regnes som verdifulle jordbrukslandskap i fylket. Dette kan gjøres ved en geografisk angivelse av områdene, og/eller ved å definere hvilke type jordbrukslandskap som regnes som verdifulle.

§ 8 Skjøtsel av åkerholmer og gårdsdammer

Formålet med tilskuddet er å ivareta og hindre gjengroing av åkerholmer og gårdsdammer som er viktige kulturlandskapselementer og ofte har et rikt biologisk mangfold.

Tiltaket innebærer slått/rydding eller beiting. Med slått/rydding menes å fjerne oppslag av vegetasjon for å beholde et åpent preg. Det er satt krav om at arealene ikke skal gjødsles siden de ofte har et rikt biologisk mangfold som kan være sårbare for gjødsel.

Plantevernforskriften § 19 og 20 setter forbud mot bruk av plantevernmidler på åkerholmer og tre meter fra overflatevann.

Kapittel 3 Biologisk mangfold

Formålet med tiltakene under miljøtemaet *biologisk mangfold* er å ivareta utvalgte naturtyper og biologisk verdifulle arealer i jordbruket. Det er også et mål å tilrettelegge for beiting og hekking av fugl på jordbruksarealer.

§ 9 Slått av slåttemyr eller slåttemark

Formålet med tilskuddet er å stimulere til slått av de utvalgte naturtypene slåttemyr eller slåttemark.

Tiltaket gjelder arealer som er kartlagt og definert som utvalgt naturtype slåttemyr eller slåttemark (svært viktig, viktig), samt slåttemyr eller slåttemark av lokal verdi (lokalt viktig). Tiltaksklassene viser til verdsettingen av arealene, tatt ut i fra nasjonal miljødatabase (Naturbase).

Tiltaket skal gjennomføres slik at naturtypens egenart og artsmangfold blir ivaretatt eller forbedret. Fylkesmannen er ansvarlig for at hensiktsmessige skjøtelsråd er tilgjengelig for søkeren.

§ 10 Beiting av kystlynghei

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at naturtypen kystlynghei blir ivaretatt gjennom beiting.

Tiltaket gjelder arealer som er kartlagt og definert som utvalgt naturtype kystlynghei (svært viktig, viktig), samt kystlynghei av lokal verdi (lokalt viktig). Tiltaksklassene viser til verdsettingen av arealene, tatt ut i fra nasjonal miljødatabase (Naturbase).

Det kan også gis tilskudd til arealer som ikke er registrert i miljødatabasen, dersom disse arealene er godt kartlagt og dokumentert av fylkesmannen før søknadsomgangen. Arealene må oppfylle kriteriene for tiltaksklassene for å kunne være berettiget tilskudd. Det forventes at disse arealene registreres i miljødatabasen innen rimelig tid.

Fylkesmannen kan i regional forskrift bestemme lengde på beitesesongen og gi nærmere bestemmelser om beitetrykk.

Beitingen skal gjennomføres slik at kystlyngheias egenart blir ivaretatt eller forbedret. Fylkesmannen er ansvarlig for at hensiktsmessige skjøtselsråd er tilgjengelig for søkeren.

Tilskuddet utmåles per dekar eller per dyr. Landbruksdirektoratet vil tilpasse e-Stil slik at fylkesmannen kan bestemme hvorvidt tilskuddet skal utmåles pr. dekar eller pr. dyr.

§ 11 Brenning av kystlynghei

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at områder med kystlynghei blir brent. Lyngbrenning er nødvendig for få en foryngelse av røsslyngen slik at kvaliteten på lyngbeitene opprettholdes, samt å hindre oppslag av busker og trær som beitedyrene ikke har holdt nede. Tilskuddet kan kun gis som et tilleggstilskudd til beiting av kystlynghei.

Brenninga skal gjennomføres slik at kystlyngheias egenart blir ivaretatt eller forbedret. Fylkesmannen fastsetter nærmere bestemmelser for tiltaket i regional forskrift.

§ 12 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer

Formålet med tilskuddet er å stimulere til slått eller beite av arealer med særlig verdi for plante- og dyrelivet, opparbeidet gjennom tidligere tiders jordbruksdrift.

Arealer som inngår i dette tilskuddet skal ha dokumenterte biologiske verdier, for eksempel ved bruk av Naturbase eller annen naturfaglig kartlegging.

Tiltaket skal gjennomføres slik at det biologiske mangfoldet blir ivaretatt eller forbedret. Fylkesmannen er ansvarlig for at hensiktsmessige skjøtselsråd er tilgjengelig for søkerne.

§ 13 Skjøtsel av styvingstrær

Formålet med tilskuddet er at styvingstrær, som er viktige for biologisk mangfold og som del av kulturlandskapet, blir skjøttet og ivaretatt.

Med styving menes beskjæring av nye skudd på gamle styvingstrær. Arealet rundt styvingstrærne bør ikke gjødsles eller sprøytes med plantevernmidler. Det kan også gis tilskudd for styving av nyere trær når disse inngår i et miljø av eldre styvingstrær.

Tilskuddet skal utbetales det året tiltaket faktisk gjennomføres, for å underbygge formålet i forskriften om at man får tilskudd for aktiv gjennomføring av miljøtiltak.

Fylkesmannen er ansvarlig for at hensiktsmessige skjøtselsråd er tilgjengelige for søkerne.

§ 14 Soner for pollinerende insekter

Formålet med tilskuddet er å bedre livsbetingelsene for ville pollinatorer i jordbrukslandskapet ved å dyrke vekster som kan øke tilgangen på næring. Tilskuddet er kompensasjon for kostnader ved frøblandinger, samt arbeidet med å så og skjøtte sonene. Med skjøtsel menes beiting eller slått av arealene, samt vedlikehold ved såing der det trengs for å opprettholde et godt plantedekke.

Tiltaksklassen *høy sats* benyttes dersom sonen er etablert for pollinatorvennlige soner alene. Fylkesmannen bør sette minimumskrav for bredden på sonen.

Tiltaksklassen *lav sats* benyttes for pollinatorvennlige soner i kombinasjon med andre tiltak, eksempelvis grasdekt vannvei i åker, grasdekt sone i åker, kantsone i eng etc. Tilskuddet kommer da som påslag til det andre tiltaket. Dersom denne tiltaksklassen benyttes, skal bredden på sonen ha samme bredde som det andre tiltaket.

Fylkesmannen kan avgrense tilskuddet til nærmere bestemte områder, eksempelvis områder med ensidig korndyrking, hvor det kan være ekstra behov for å ivareta ville pollinatorer.

Tiltaket utmåles per løpemeter. Stripper eller soner gir relativt sett større funksjonsareal for pollinatorene og er som regel enklere å tilpasse i praktisk drift.

Fylkesmannen er ansvarlig for at hensiktsmessige skjøtselsråd er tilgjengelig for søkerne.

§ 15 Friarealer for gås i Trøndelag og Nordland

Formålet med tilskuddet er at hvitkinngås eller kortnebbgås kan beite på gras- eller kornarealer (fulldyrka eller overflatedyrka) uten å bli forstyrret eller jaget i beitesesongen. Tilskuddet gis som kompensasjon for ulempen som oppstår fra beitingen.

Fylkesmannen fastsetter nærmere bestemmelser for ordningen, herunder krav til kartlegging av beitetrykk og vilkår for tilskuddet. Tiltaksklasse «særlig tilrettelegging» gjelder der søker forplikter seg til definerte tiltak som øker grastilgangen for gåsa i beiteperioden.

§ 16 Tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl

Formålet med tilskuddet er for å ivareta fugler som er avhengige av hekking og beiting i tilknytning til jordbruksarealer. Tilskuddet kan også gis for tilpassing av drift.

Arealene kan gjelde hekke- og beitelokaliteter for fugl generelt, eller avgrenses til bestemte trua arter som åkerrikse, vipe, sanglerke, storspove og svarthalespove. Nærmere bestemmelser for tiltaket fastsettes i regional forskrift.

Arealer som kan motta tilskudd, må ha dokumentert verdi for mangfoldet av fugler.

Kapittel 4 Kulturminner og kulturmiljøer

Formålet med tiltak under miljøtemaet *kulturminner og kulturmiljøer* er å synliggjøre spor i landskapet etter tidligere tiders jordbruksdrift og bosetting, slik som gravminner og rydningsrøyser, samt å bidra til å opprettholde tradisjonelle driftsformer som seterdrift.

§ 17 Drift av seter

Formålet med tilskuddet er å stimulere til melkeproduksjon på historiske eller veletablerte seteranlegg. Seterdrift med beitedyr bidrar til å holde arealer åpne, er gunstig for biologisk mangfold og er en viktig for formidling av tradisjon og kulturarv.

Minstegrensen for produksjon i henhold til Tines leverandørvilkår er 45 liter kumelk eller 25 liter geitemelk i døgnet per seter.

Tilskuddet utmåles per seter, uavhengig om det er enkelt- eller felleseter. Tilskuddet blir fordelt mellom foretakene som deltar i en felleseter, ved at foretaket oppgir antall deltakere i søknaden. Samdrift regnes som ett foretak.

Det er foretatt en forenkling av setertilskuddene ved at differensieringen etter oppholdstid er tatt bort. Landbruksdirektoratet foreslår et minstekrav til produksjonsperiode på seks uker. Vi anmoder om innspill i høringen på dette minstekravet.

§ 18 Besøksseter

Formålet med tilskuddet er å stimulere til aktiviteter på setre som formidler kultur og jordbrukstradisjoner, samt å stimulere til næringsvirksomhet som kan bidra til mer aktive setermiljø.

Fylkesmannen bør stille nærmere vilkår om hva som inngår i bevertning, formidling, overnatting eller kulturtilbud, samt krav til dokumentasjon av disse aktivitetene, i regional forskrift. Fylkesmannen kan også stille særlig krav til driftsperiode for besøksseter. Fylkesmannen må tilpasse satsen for tilskudd til om tilskuddet skal gis som et særlig tilskudd eller som et tillegg for tilskudd etter § 17. Tilskuddet utmåles per seter fordelt på antall foretak som har dyr på setra.

§ 19 Skjøtsel av automatisk fredete kulturminner

Formålet med tilskuddet er å stimulere til skjøtsel av arealene rundt flere automatisk fredete kulturminner, for å holde de synlige i kulturlandskapet.

Tiltaket gjelder alle typer automatisk fredete kulturminner som omtales i kulturminneloven § 4. Eksempler på automatisk fredete kulturminner er gravhauger, gravfelt, helleristninger, åkerreiner, gårdshauger, rydningsrøyser, boplasser, hustufter og veifar

Tiltaket innebærer skjøtsel i form av slått/manuell skjøtsel eller beiting. Det skal ikke benyttes maskiner som kan skade kulturminnet, jf. kulturminneloven § 3.

Tiltaket er ment for lokaliteter av automatisk fredete kulturminner som ikke kan utmåles per stykk. Eksempelvis vil gravminner måles inn enkeltvis hvis det er ett synlig på stedet, og som gravfelt hvis det er flere synlige som ligger i rimelig nærhet til hverandre.

Det skal ikke gis tilskudd til arealer som ikke bidrar til å holde kulturminnet synlig. Tilskuddet kan geografisk avgrenses nærmere i regional forskrift. I tilfeller der det er behov for å prioritere enkelte typer av automatiske fredete kulturminner, feks. gravminner, er det satt inn bestemmelse her om at fylkesmannen kan avgrense tilskuddet etter dette.

Kriteriet er at det skal grense til eller ligge på jordbruksarealer. Med «grense til» menes at kulturminnet ligger slik til at det er en naturlig del av jordbrukslandskapet som skjøttes. Det kan også ligge «på» jordbruksarealer, men vil ikke være del av produksjonsarealene og begrepet «grenser til» benyttes derfor i bestemmelsen.

Fylkesmannen er ansvarlig for at det foreligger nødvendige skjøtselsråd som er tilgjengelig for søkerne. Skjøtselsrådene skal sikre at formålet med tilskuddet nås. Regional kulturminneforvaltning skal involveres i utformingen av rådene.

§ 20 Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner

Formålet med tilskuddet er å stimulere til skjøtsel av arealer rundt enkeltstående automatisk fredete kulturminner, for å holde de synlige i kulturlandskapet.

Tiltaket gjelder alle typer automatisk fredete kulturminner som omtales i kulturminnelovens § 4. Eksempler på automatisk fredete kulturminner er gravhauger, gravfelt, helleristninger, åkerreiner, gårdshauger, rydningsrøyser, boplasser, hustufter og veifar.

Tiltaket innebærer skjøtsel i form av slått/manuell skjøtsel eller beiting. Det skal ikke benyttes maskiner som kan skade kulturminnet jf. kulturminneloven § 3.

Det skal ikke gis tilskudd til arealer som ikke bidrar til å holde kulturminnet synlig. Tilskuddet kan geografisk avgrenses nærmere i regional forskrift. I tilfeller der det er behov for å prioritere enkelte typer av automatiske fredete kulturminner, feks. gravminner, er det satt inn bestemmelse her om at fylkesmannen kan avgrense tilskuddet etter dette.

Kriteriet er at det skal grense til eller ligge på jordbruksarealer. Med «grense til» menes at kulturminnet ligger slik til at det er en naturlig del av jordbrukslandskapet som skjøttes. Det kan også ligge «på» jordbruksarealer, men vil ikke være del av produksjonsarealene og begrepet «grenser til» benyttes derfor i bestemmelsen. Tilskuddsberettiget areal inkluderer kulturminnets sikringszone, jf. § 6 i kulturminneloven.

Fylkesmannen er ansvarlig for at det foreligger nødvendige skjøtselsråd som er tilgjengelige for søkerne. Skjøtselsrådene skal sikre at formålet med tilskuddet nås. Regional kulturminneforvaltning skal involveres i utformingen av rådene.

§ 21 Skjøtsel av nyere tids kulturminner

Formålet med tilskuddet er å stimulere til skjøtsel av kulturminner, for at de skal holdes vedlike og er synlige i kulturlandskapet.

Skjøtselen kan være slått, beiting eller rydding av vegetasjon rundt kulturminnet, samt vedlikehold av selve kulturminnet som trepleie eller mindre reparasjoner av bakkemurer/steingjerder. Skjøtselen skal ikke skade kulturminnet, jf. kulturminneloven § 3.

Kriteriet er at det skal grense til eller ligge på jordbruksarealer. Med «grense til» menes at kulturminnet ligger slik til at det er en naturlig del av jordbrukslandskapet som skjøttes. Det kan også ligge «på» jordbruksarealer, men vil ikke være del av produksjonsarealene og begrepet «grense til» benyttes derfor i bestemmelsen.

Fylkesmannen er ansvarlig for at det foreligger nødvendige skjøtselsråd. Skjøtselsrådene skal sikre at formålet med tilskuddet nås. Regional kulturminneforvaltning skal involveres i utformingen av rådene.

For nyere tids kulturminner stilles det ikke krav om registrering i sentral kulturminnebase. Foreløpig er svært få nyere tids kulturminner registrert i kulturminnedatabaser. Disse typene kulturminner er likevel svært viktige og forståelige for folk flest. Regional kulturminneforvaltning kan bistå i å avgjøre om nyere tids kulturminner har kulturhistorisk verdi i denne sammenheng.

§ 22 Skjøtsel av nyere tids rydningsrøyser

Formålet med tilskuddet er å stimulere til skjøtsel av rydningsrøyser som ikke er automatisk fredet, slik at de skal holdes vedlike og er synlige i kulturlandskapet.

Skjøtselen kan både være slått, beiting eller rydding av vegetasjon rundt rydningsrøyser. Skjøtselen skal ikke skade kulturminnet jf. kulturminneloven § 3.

Kriteriet er at rydningsrøysa skal grense til eller ligge på jordbruksarealer. Med «grense til» menes at kulturminnet ligger slik til at det er en naturlig del av jordbrukslandskapet som skjøttes. Det kan også ligge «på» jordbruksarealer, men vil ikke være del av produksjonsarealene og begrepet «grense til» benyttes derfor i bestemmelsen.

Rydningsrøyser er svært karakteristiske elementer i jordbrukslandskapet. Selv om de kan være vanskelig å tidfeste, vitner de om ulike faser og driftsformer i jordbrukshistorien. For å skille ut rydningsrøyser av kulturhistorisk interesse fra «moderne» røyser er det et krav om at de skal være registrert i en sentral kulturminnebase. Det er ikke satt krav på alder av rydningsrøysa ut over dette.

Fylkesmannen er ansvarlig for at det foreligger nødvendige skjøtselsråd. Skjøtselsrådene skal sikre at formålet med tilskuddet nås. Regional kulturminneforvaltning skal involveres i utformingen av rådene.

§ 23 Skjøtsel av kulturhistoriske områder

Formålet med tilskuddet er å stimulere til områdeskjøtsel i form av beiting, slått eller rydding av vegetasjon for å opprettholde viktige kulturhistoriske jordbruksområder.

Med viktige kulturhistoriske jordbruksområder menes kulturlandskap eller kulturmiljø med særskilt kulturhistoriske verdier. Eksempel på slike områder er Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA), Utvalgte kulturlandskap (UKL), Verdensarvområder, områder fredet etter kulturminneloven, områder utvalgt etter kommunale og regionale kulturminneplaner mfl.

Fylkesmannen er ansvarlig for at det foreligger nødvendige skjøtselsråd. Skjøtselsrådene skal sikre at formålet med tilskuddet nås. Regional kulturminneforvaltning skal involveres i utformingen av rådene.

Kapittel 5 Friluftsliv

Formålet med tiltak under miljøtema *friluftsliv* er å ivareta allmenhetens tilgang til jordbrukets kulturlandskap.

§ 24 Vedlikehold av turstier i jordbrukslandskapet

Formålet med tilskuddet er å holde turstier i jordbruksområder åpne og tilgjengelige.

Tilskuddet gis til turstier som grenser til eller ligger på jordbruksarealer. Med jordbruksarealer menes fulldyrka jord, overflatedyrka jord eller innmarksbeite. Tilskuddet gis kun til strekningen av stien som går over jordbruksarealer.

Med vedlikehold menes å holde vegetasjonen nede og stien åpen og tilgjengelig. Stien skal være godt merket og eventuelt skiltet i terrenget. Adkomst, porter, gjerdeklyv og annen tilrettelegging skal vedlikeholdes ved behov.

Tilskudd til *etablering* av turstier kan tildeles etter Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL). Registrering av turstien på kart osv. kan settes som et vilkår ved etablering. Fylkesmannen bør se på tilskudd til etablering av stier etter SMIL i sammenheng med tilskudd til vedlikehold etter regional forskrift.

Kapittel 6 Avrenning til vann

Formålet med tiltakene under miljøtemaet *avrenning til vann* er å redusere avrenning av næringsstoffer og partikler til vassdrag og kyst. Tiltakene er viktig for å oppnå målene etter vannforskriften.

Ut fra tilstand i vannforekomstene og grad av potensiell negativ påvirkning fra jordbruk, må fylkesmannen velge ut og definere områder som er prioritert for å motta høyere satser for avrenningstiltak. Andre områder kan også motta tilskudd, men vil ikke ha samme behov for høy prioritet ut i fra tilstanden i vannforekomstene. «Prioriterte områder» og «andre områder» må være klart definert fra fylkesmannen før søknadsomgangen starter. Denne inndelingen gjelder for alle tiltakene under kapittel 6.

§ 25 Ingen jordarbeiding om høsten

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at åkerarealer ikke blir jordarbeidet om høsten, etter siste høsting.

Plantedekket som blir stående igjen (stubb) til 1. mars, beskytter mot erosjon i vinterhalvåret. Dette er et viktig tiltak for å hindre jordtap og avrenning av næringsstoffer. Det gis ikke miljøtilskudd for arealer med grasgjenlegg. Eng og radkulturer omfattes ikke av ordningen.

Bestemmelsen om halmbrenning gjelder kun de arealene som ikke blir jordarbeidet.

Tilskuddet kan gis til areal i alle erosjonsrisikoklasser innenfor «prioriterte områder» og «andre områder».

§ 26 Gras på arealer utsatt for flom og erosjon

Formålet med tilskuddet er å stimulere til bruk av flerårige vekster på åkerareal som er spesielt utsatt for erosjon og flom.

Flerårige vekster gir bedre beskyttelse mot tap av jord og næringsstoffer enn åpen åker. Dette forutsetter imidlertid at vekstene er godt etablert. Med «godt etablert» menes der plantene har utviklet god rotstruktur og er godt synlige over jorda, med et jevnt og tett plantedekke. Med flerårige vekster menes planter som kan leve i flere år. Poenget er å bruke vekster som overlever vinteren og som dermed kan gi god beskyttelse og ha ønsket effekt hele året, også høst, vinter og vår.

Tilskuddet kan søkes om hvert år det ligger flerårige vekster på åkerarealene. Arealene skal ikke fornyes oftere enn minimum hvert tredje år, og kan med fordel bli liggende lengre før fornying.

Fylkesmannen velger ut arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

§ 27 Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer

Formålet med tilskuddet er å stimulere til å avstå fra jordarbeiding i områder som er særlig utsatt for flom. Dette skal hindre jordtap og avrenning av næringsstoffer.

Fylkesmannen må definere flomutsatte områder i regional forskrift før søknadsomgangen.

Tilskuddet gis som tillegg til ingen/utsatt jordarbeiding. Det er lagt opp til at tiltaket kan gis som tillegg til «ingen jordarbeiding» fordi det i mange tilfeller kan være flomutsatte arealer i erosjonsklasse 1 og 2 som ofte har lave satser. Flomutsatte arealer har imidlertid stor risiko for avrenning av næringsstoffer og det kan være behov for ekstra stimulering for at disse arealene ikke blir jordarbeidet.

Fylkesmannen fastsetter også periode for når jordarbeiding ikke skal skje, ut ifra når på året det er størst flomfare på de aktuelle arealene. Fylkesmannen kan imidlertid ikke sette tidligere frist enn 1. mars, ettersom tiltaket forutsetter at foretaket også søker tilskudd for Ingen jordarbeiding om høsten. Fylkesmannen velger ut arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

§ 28 Direktesådd høstkorn

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at høstkorn blir sådd uten at arealet blir jordarbeidet før såing etter høsting av årets avling. Dette kan bidra til redusert jord- og næringsstofftap fra arealene. Fylkesmannen velger ut arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

§ 29 Såing av fangvekst

Formålet med tilskuddet er å beskytte jordoverflaten mot avrenning av jord og næringsstoffer, samt å binde overskudd av nitrogen og fosfor i fangvekstene.

Tiltaket innebærer såing av fangvekster som underkultur i annen avling, for å gi bedre beskyttelse mot erosjon og næringsstofftap enn det en oppnår med stubbåker alene. I tillegg kan fangvekstene ta opp overskudd av næringsstoffer fra arealet. Dette forutsetter imidlertid at vekstene er godt etablert. Med «godt etablert» menes der plantene er godt synlige over jorda med et jevnt og tett plantedekke.

Med fangvekster (undersådd dekkvekst) menes her en vekst som i utgangspunktet konkurrerer minimalt med hovedveksten, men som etablerer seg godt etter at hovedveksten er høstet. Fangveksten vil da få et tett plantedekke, med god rotstruktur, som beskytter jorda og tar opp næringsstoffer fra dypere jordlag. Frøblandingen bør inneholde maks 15% belgvekster.

Tilskudd til undersådd fangvekst kan gis som et tillegg til tilskudd for utsatt jordarbeiding på samme areal. Fylkesmannen velger ut arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

§ 30 Fangvekster sådd etter høsting

Formålet med tilskuddet er å beskytte jordoverflaten mot avrenning av jord og næringsstoffer, samt å binde overskudd av nitrogen og fosfor i fangvekstene.

Tiltaket innebærer såing av fangvekst straks etter høsting av tidligkulturer av grønnsaker, poteter eller rotvekster. Fangvekster gir bedre beskyttelse mot tap av jord og næringsstoffer enn åpen åker etter høsting av grønnsaker, poteter og rotvekster. I tillegg kan fangvekstene ta opp overskudd av næringsstoffer fra arealet. Dette forutsetter imidlertid at vekstene er godt etablert. Med «godt etablert» menes der plantene har utviklet god rotstruktur og er godt synlige over jorda med et jevnt og tett plantedekke

Med fangvekster (sådd etter høsting) menes vekster som vokser raskt etter såing og som etablerer seg godt før vinteren med røtter som armerer jorda og som kan ta opp næringsstoffer fra dypere lag. Frøblandingen bør inneholde maksimalt 15 prosent belgvekster. Fylkesmannen velger ut arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

§ 31 Grasdekt vannvei i åker

Formålet med tilskuddet er å stimulere til flerårig grasdekke i dråg på åpen åker som er særlig utsatt for erosjon.

Med dråg menes forsengkninger i åkeren, der vannet ledes etter nedbør. Her vil det i mange tilfeller skje konsentrert overflateavrenning og det er viktig med et grasdekke som har et velutviklet rotsystem som forhindrer jord- og næringsstofftap. Fylkesmannen velger ut arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

§ 32 Grasdekt sone i åker

Formålet med tilskuddet er å stimulere til etablering av flerårig grasdekke på arealer som er utsatt for erosjon og næringsstoffavrenning.

Første ledd etter denne bestemmelsen gjelder soner langs kanten mot vassdrag. Sonen skal ligge inntil vegetasjonssonen i forskrift om produksjonstilskudd og gis som et tilskudd for ytterligere miljøinnsats. Her er gjødsling og sprøyting ikke tillatt, for å hindre forurensning av vann. Det er også

satt krav om høsting, for at næringsstoffene som tas opp i grasdekket blir fjernet fra arealet og ikke lekker ut til vassdragene på våren.

Andre ledd gjelder grasdekke på tvers av fall i lange hellinger. Dette kan være aktuelt der det er problemer med jordtap og erosjon inne på åkeren. Grasdekket kan redusere vannhastigheten og graving fra overflatevannet over større deler av åkeren, i tillegg til å holde bedre på jordsmonnet under selve grasdekket. Her er det ikke krav om å avstå fra gjødsling eller sprøyting, ettersom arealet ligger inne på produksjonsarealet. Det er heller ikke satt krav om høsting, siden minimumsbredde kun er to meter og det kan være utfordrende å høste et slikt areal. Det er ikke like avgjørende å fjerne næringsstoffene som tas opp i grasdekket fra slike arealer, da arealene ikke skal grense til vann eller vassdrag. Dersom det er tilfellet, skal første ledd med tilhørende bestemmelser benyttes.

Fylkesmannen velger ut arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

§ 33 Kantsoner i eng

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at arealer der det dyrkes flerårige urte-/grasvekster til fôr og som grenser mot vassdrag, ikke blir gjødslet eller sprøytet.

Tiltaket skal bidra til å redusere forurensning av vann og vassdrag. Tiltaket omfatter ikke innmarksbeite.

Minimum bredde på sonen er 4 meter. Sonen skal ligge inntil, og kommer derfor i tillegg til, vegetasjonssone gitt i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 4.

Fylkesmannen velger ut arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

§ 34 Vedlikehold av fangdam

Formålet med tilskuddet er å stimulere til vedlikehold av fangdammer og skjøtsel av vegetasjon i tilknytning til denne, for at fangdammen skal være effektiv som rensiltak.

Tilskuddet skal kompensere for kostnader med vedlikehold og bortfall av produksjonsareal.

Tilskuddet kan derfor bevilges årlig selv om det ikke blir gjort vedlikehold, dersom fangdammen har tilfredsstillende renseseffekt.

Med vedlikehold av fangdammen menes tømning når dammen blir full av sedimenter, samt vedlikehold av vegetasjonsfilteret. Effekten av dammen går ned etter hvert som sedimentasjonskammeret blir fylt opp, og det skal derfor tømmes ved behov.

Arealet rundt fangdammen som det gis tilskudd for, beregnes ut fra vannspeilet og inkluderer kantvegetasjon og vegetasjonsfilter. Plantevernforskriften regulerer tillatt sprøyteavstand til fangdammen.

Fylkesmannen velger ut arealene som tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

Kapittel 7 Utslipp til luft

Formålet med tiltakene under miljøtemaet *utslipp til luft* er å stimulere til gjødslingsmetoder som gir redusert utslipp av ammoniakk og lystgass.

§ 35 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at husdyrgjødsel blir spredt på mest mulig gunstig tidspunkt. Dette er viktig for å få best mulig opptak av næringsstoffene i avlingene, og redusere forurensning av vann og utslipp til luft.

Tiltaket innebærer at hele gjødselbeholdningen på foretaket skal spres om våren eller i vekstsesongen.

Foretaket skal ha skiftenoteringer som viser sprededato og faktisk spredd mengde per dekar.

Arealet skal høstes/beites etter spredning. Dette utelukker at høstkorn er omfattet av ordningen. Tilskuddet gjelder spredning på alle typer godkjent spredeareal etter *Forskrift om gjødselvarer m.v. av organisk opphav*.

Foretak som mottar dette tilskuddet kan ikke samtidig motta tilskudd for nedlegging, nedfelling eller rask nedmolding, siden disse øvrige tiltakene alene må innebære at storparten av gjødsla spres vår/vekstsesong.

§ 36 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at husdyrgjødsel blir lagt rett ned på jorda (nedlegging) eller blandet direkte i jordsmonnet (nedfelling) i stedet for tradisjonell breispredning med gjødselkanon eller lignende.

Nedlegging og nedfelling av husdyrgjødsel motvirker tap av ammoniakk til lufta og er også gunstig med hensyn til vannmiljø. Foretaket skal ha skiftenoteringer som viser sprededato og faktisk spredd mengde per dekar.

§ 37 Spredning av husdyrgjødsel med rask nedmolding

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at husdyrgjødsel blir blandet inn i jordsmonnet raskt etter spredning.

Dette bidrar til å redusere tap til luft (ammoniakk) fra gjødsel, og gi større næringsverdi for plantene. Foretaket skal ha skiftenoteringer som viser sprededato, faktisk spredd mengde pr. dekar og tidspunkt for nedmolding.

Arealet skal høstes eller beites etter spredning. Dette utelukker at høstkorn er omfattet av ordningen.

§ 38 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange

Formålet med tilskuddet er å stimulere til bruk av tilførselsslager for spredning av husdyrgjødsel for å redusere jordpakking.

Redusert jordpakking kan gi bedre avlinger på grunn av god jordstruktur for planterøttene og lavere lystgasstap på grunn av bedre infiltrasjon av vann. Tiltaket skal gis som et tillegg til de enkelte gjødseltiltakene. Bruk av tilførselsslanger har effekt som selvstendig tiltak, men tilskuddet bør knyttes opp mot at gjødsel spres på en miljøvennlig måte.

Fylkesmannen kan bestemme at tilleggstilskuddet ikke skal gis i alle kombinasjoner av tiltakene for miljøvennlig spredning.

Kapittel 8 Plantevern

Formålet med tiltakene under miljøtema *plantevern* er å stimulere til bruk av andre metoder enn bruk av kjemiske plantevernmidler.

§ 39 Ugrasharving i åker

Formålet med tilskuddet er å stimulere til harving for å fjerne ugras i stedet for bruk av plantevernmidler.

Tiltaket omfatter ugrasharving i korn og annet frø til modning. Krav om plantevernjournal ligger i forskrift om plantevernmidler og omfatter bruk av integrerte metoder.

§ 40 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Formålet med tiltaket er å stimulere til metoder for å fjerne ugras uten bruk av plantevernmidler.

Tiltaket innebærer mekanisk bekjempelse (radrensing, lusing eller hypping i radkulturer) eller flammebehandling. Krav om plantevernjournal ligger i forskrift om plantevernmidler og omfatter bruk av integrerte metoder. Damping inngår ikke i tilskuddsformålet.

Kapittel 9 Miljøavtale

§ 41 Miljøavtale

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at foretak gjennomfører flere miljøtiltak som i kombinasjon gir større miljøgevinst enn enkelttiltak.

Aktuelle tiltak i miljøavtalen skal være definert av fylkesmannen i regional forskrift. Miljøavtale innebærer en kombinasjon av flere tiltak som gir økt måloppnåelse på miljø.

Hittil er miljøavtale knyttet til tiltak for å redusere avrenning i utsatte områder. I dette forslaget til bestemmelse er det åpnet for at miljøavtale også kan gjelde andre miljøformål i tillegg til å hindre avrenning til vann. Miljøavtalen kan således gjelde tiltak etter denne forskriften innenfor temaene avrenning, utslipp til luft og biologisk mangfold. Den kan samtidig inneha ekstra vilkår som styrker miljøeffekten. Aktuelle tiltak i slike miljøavtaler vil kunne være knyttet til håndtering av husdyrgjødsel, redusert gjødsling, jordarbeiding, bruk av kantsoner, pollinatorsoner med mer.

Det er to tiltaksklasser (trinn 1 og trinn 2), som gir mulighet for å differensiere miljøtilskuddet ut fra nivå på vilkår eller typer drift. Fylkesmannen kan bestemme hvilke områder tilskuddet gjelder for i regional forskrift.

Kapittel 10 Generelle bestemmelser

§ 42 Utmåling av tilskudd

Fylkesmannen fastsetter årlig satser for tilskuddene etter samråd med fylkeslagene i Norges Bondelag og Norsk Bonde- og småbrukarlag. Fylkesmannen fastsetter foreløpige satser som kan justeres for å tilpasse forbruket til bevilgingen.

§ 43 Søknad

Bestemmelsen om søknadsfrist og muligheten for å gjøre endringer er likelydende med bestemmelsen i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

§ 44 Administrasjon og dispensasjon

Første ledd angir at kommunen fatter vedtak om miljøtilskudd i førsteinstans.

Annet ledd setter som et utgangspunkt at et tilskudd ikke kan gis for samme areal med mindre det er bestemt i forskriften eller andre miljøhensyn taler for det. For eksempel gis tilskudd etter § 12 – brenning av kystlynghei for arealer som er gitt tilskudd etter § 11- beiting av kystlynghei. Dersom andre miljøhensyn taler for å gi flere tilskudd for samme areal, kan det innvilges. For eksempel kan et areal som får tilskudd til drift av bratt areal § 5 også få tilskudd til ingen jordarbeiding om høsten § 26, fordi det ivaretar ulike miljøhensyn. Dette må konkret vurderes av saksbehandleren.

Landbruksdirektoratet vil utarbeide en oversikt over hvilke tiltak som normalt kan og ikke kan overlape.

Fylkesmannen kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i forskriften. Dispensasjon skal kun gis dersom det er særlig tilfeller av forbigående art som gjør at foretaket som søker tilskudd ikke oppfyller vilkårene for tilskudd. For eksempel vil sykdom eller andre uforutsette hendelser utenfor foretakets kontroll være «særlige tilfeller» som vil gi grunnlag for å fatte vedtak om dispensasjon. At man er i villfarelse om søknadsfrist etc. er ikke et slikt særlig tilfelle.

§ 45 Opplysningsplikt og kontroll

Bestemmelsen om opplysningsplikt og kontroll er tilsvarende bestemmelsen som gjelder for produksjonstilskudd.

§ 46 Avkorting ved regelverksbrudd

Bestemmelsen om avkorting er tilsvarende bestemmelsen som gjelder for produksjonstilskudd. Dette gjelder også bestemmelsen om journal over plantevernmidler. Landbruksdirektoratet vil utarbeide retningslinjer for fastsetting av avkortingsens størrelse.

§ 47 Avkorting ved feilopplysninger

Bestemmelsene om avkorting ved feilopplysninger er tilsvarende bestemmelsene som gjelder for produksjonstilskudd.

§ 48 Tilbakebetaling og renter mv.

Bestemmelsene om tilbakebetaling og renter mv. er tilsvarende bestemmelsene som gjelder for produksjonstilskudd.

§ 49 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. februar 2019.

5.2. FORSLAG TIL FORSKRIFTSMAL

Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, [navn på region].

Tittel: «Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, [navn på region].»

Hjemmel «LOV-1995-05-12-23-§3, LOV-1995-05-12-23-§18»

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Formålet med tilskudd etter forskriften er å bidra til å ivareta kulturlandskapet, biologisk mangfold, kulturmiljøer og -minner, tilgjengelighet i jordbrukslandskapet, samt redusere bruk av plantevernmidler og utslipp til luft og avrenning til vann fra jordbruket.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder i [navn på region] fylke.

§ 3 Grunnvilkår

Tilskudd etter denne forskriften kan gis til foretak som er registret i Enhetsregisteret, og som driver vanlig jordbruksproduksjon på én eller flere landbrukseiendommer foretaket disponerer.

Beitelag, som har til hovedformål å samarbeide om tilsyn og sanking av dyr på utmarksbeite, og som er registrert som samvirkeforetak eller forening i Enhetsregisteret, kan søke tilskudd for drift etter [§ drift av beitelag].

Kapittel 2 Kulturlandskap

§ 4 Drift av bratt areal

Det kan gis tilskudd for drift av overflatedyrka eller fulldyrka areal med hellingsgrad brattere enn 1:5. Driften skal gjennomføres slik at kulturlandskapets egenart ivaretas.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall dekar det kan gis tilskudd for.

Tiltaksklasse: hellingsgrad 1:3, 1:5, fruktdyrking 1:5.

§ 5 Drift av beitelag

Det kan gis tilskudd for drift av beitelag som oppfyller vilkårene i § 3 annet ledd.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere bestemmelser om antall medlemmer i beitelaget, krav til tilsyn av dyrene på beite og årlig rapportering om driften.

Tilskuddet utmåles per dyr sanket fra utmarksbeite. *Tiltaksklasser: storfe/hest, småfe.*

§ 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap

Det kan gis tilskudd for beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark og utmark.

Tilskuddet utmåles per dyr.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere bestemmelser om beitetrykk og varighet av beitingen. Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder tilskuddet gis for.

Tiltaksklasse: storfe/hest høy sats, småfe høy sats, storfe/hest lav sats, småfe lav sats.

§ 7 Slått av verdifulle jordbrukslandskap

Det kan gis tilskudd for slått av fulldyrka eller overflatedyrka areal innenfor verdifulle jordbrukslandskap.

Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall dekar det kan gis tilskudd for. Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder tilskuddet gis for.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 8 Skjøtsel av åkerholmer og gårdsdammer

Det kan gis tilskudd for slått, rydding eller beiting for å hindre gjengroing av åkerholmer og gårdsdammer. Arealet det gis tilskudd for skal ikke gjødsles i søknadsåret.

Tilskuddet utmåles per stykk. *Tiltaksklasse: gårdsdammer, åkerholmer.*

Kapittel 3 Biologisk mangfold

§ 9 Slått av slåttemyr eller slåttemark

Det kan gis tilskudd for slått av slåttemark eller slåttemyr. Arealet det gis tilskudd for skal ikke gjødsles, jordarbeides eller sprøytes med plantevernmidler i søknadsåret. Slåttemarken eller slåttemyren skal være registrert i en nasjonal miljødatabase.

Slåtten skal gjennomføres slik at naturtypens egenart og artsmangfoldet blir ivaretatt eller forbedret, i tråd med gjeldende skjøtelsråd.

Fylkesmannen kan bestemme hvilke områder tilskuddet gis for.

Tilskuddet utmåles per dekar. *Tiltaksklasse: svært viktig, viktig, lokalt viktig.*

§ 10 Beiting av kystlynghei

Det kan gis tilskudd for beiting av kystlynghei. Arealet det gis tilskudd for skal ikke gjødsles, jordarbeides eller sprøytes med plantevernmidler i søknadsåret. Kystlyngheia skal være registrert i en nasjonal eller regional miljødatabase.

Beitingen skal gjennomføres slik at kystlyngheias egenart blir ivaretatt eller forbedret, i tråd med gjeldende skjøtselsråd.

Fylkesmannen kan bestemme hvilke områder tilskuddet gis for, og fastsette nærmere bestemmelser om beitetrykk og varighet av beitingen. Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall dekar eller dyr det kan gis tilskudd for.

Tilskuddet utmåles per dekar eller dyr. Tiltaksklasse: Svært viktig, viktig, lokalt viktig.

§ 11 Brenning av kystlynghei

Det kan gis tilskudd for brenning av kystlynghei som et tillegg til tilskudd etter [§ beiting av kystlynghei].

Brenningen skal gjennomføres slik at kystlyngheias egenart blir ivaretatt eller forbedret, i tråd med gjeldende skjøtselsråd.

Fylkesmannen fastsetter nærmere bestemmelser for tiltaket, herunder bestemmelser om gjennomføring av brenningen.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 12 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer

Det kan gis tilskudd for [slått eller beite] av biologisk verdifulle arealer. Arealet det gis tilskudd for skal ikke gjødsles, jordarbeides eller sprøytes med plantevernmidler i søknadsåret.

Skjøtselen skal gjennomføres slik at det biologiske mangfoldet blir ivaretatt eller forbedret, i tråd med gjeldende skjøtselsråd.

Fylkesmannen kan bestemme hvilke arealer tilskuddet gis for, samt nærmere bestemmelser for tiltaket, herunder bestemmelser om beitetrykk og varighet av beitingen. Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall dekar det kan gis tilskudd for.

Tilskuddet utmåles per dekar. *Tiltaksklasser: slått, beite.*

§ 13 Skjøtsel av styvingstrær

Det kan gis tilskudd for styving av trær. Styvingen skal gjennomføres på en skånsom måte slik at trærnes særpreg og biologiske mangfold blir ivaretatt, i tråd med gjeldende skjøttselsråd.

Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall trær det kan gis tilskudd for.

Tilskuddet gis for det året treet blir styvet, og ikke oftere enn hvert femte år for de samme trærne. Tilskuddet utmåles per tre.

§ 14 Soner for pollinerende insekter

Det kan gis tilskudd for å så og skjøtte soner med pollinatorvennlige frøblandinger på jordbruksareal. Arealet det gis tilskudd for skal ikke gjødsles eller sprøytes med plantevernmidler i søknadsåret.

Skjøtselen skal gjennomføres slik at sonene har pollinatorvennlige blomster gjennom vekstsesongen, i tråd med gjeldende skjøttselsråd.

Fylkesmannen fastsetter nærmere bestemmelser for tiltaket, herunder avgrensning av tilskuddet.

Tilskuddet utmåles per løpemeter. *Tiltaksklasser: høy sats, lav sats.*

§ 15 Friarealer for gås i Trøndelag og Nordland

Det kan gis tilskudd for fulldyrka og overflatedyrka gras- og kornarealer som stilles til disposisjon for beitende hvitkinngås eller kortnebbgås i Trøndelag og Nordland.

Fylkesmannen fastsetter nærmere bestemmelser for tiltaket, herunder hvilke områder tilskuddet skal gjelde.

Tilskuddet utmåles per dekar. *Tiltaksklasser: Særlig tilrettelegging, høyt beitetrykk, lavere beitetrykk.*

§ 16 Tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl

Det kan gis tilskudd for å legge til rette for hekking og beiting av fugler på eller i tilknytning til jordbruksarealer.

Fylkesmannen fastsetter nærmere bestemmelser for tiltaket, herunder hvilke områder tilskuddet skal gjelde.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Kapittel 4 Kulturminner og kulturmiljøer

§ 17 Drift av seter

Det kan gis tilskudd for drift av seter med melkeproduksjon på et historisk eller veletablert seteranlegg. Produksjonsperioden skal vare minst seks uker per sesong.

Melken som blir produsert skal leveres til meieri eller foredles på setra. Produksjon per døgn skal tilsvare Tines leverandørvilkår for henting av melk ved egen foredling og ved levering til meieri.

Tilskuddet utmåles per seter, fordelt på antall foretak som har dyr på setra. *Tiltaksklasser: egen foredling, levering til meieri*

§ 18 Besøksseter

Det kan gis tilskudd for seterdrift tilrettelagt for turisme i form av bevertning, formidling, overnatting eller kulturtilbud.

Fylkesmannen fastsetter nærmere bestemmelser for tiltaket, herunder krav til produksjonsperiode og oppholdstid på setra.

Tilskuddet utmåles per seter, fordelt på antall foretak som har dyr på setra.

§ 19 Skjøtsel av automatisk fredete kulturminner

Det kan gis tilskudd for skjøtsel rundt automatisk fredete kulturminner etter lov av 6. juni 1978 nr. 50 lov om kulturminner § 4, som grenser til jordbruksarealer. Kulturminnet skal være registrert i en sentral kulturminnebase.

Skjøtselen skal gjennomføres slik at kulturminnet er synlig i jordbrukslandskapet, i tråd med gjeldende skjøtselforskrift.

Fylkesmannen kan bestemme hvilke områder tilskuddet gis for, samt hvilke automatisk fredete kulturminner som skal være tilskuddsberettiget. Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall dekar det kan gis tilskudd for.

Tilskuddet utmåles per dekar. *Tiltaksklasser: beite, slått/rydding.*

§ 20 Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner

Det kan gis tilskudd for skjøtsel rundt enkeltstående automatisk fredete kulturminner etter lov av 6. juni 1978 nr. 50 lov om kulturminner, som grenser til jordbruksarealer. Kulturminnet skal være registrert i en sentral kulturminnebase.

Skjøtselen skal gjennomføres slik at kulturminnet er synlig i jordbrukslandskapet, i tråd med gjeldende skjøtselforskrift.

Fylkesmannen kan bestemme hvilke områder tilskuddet gis for, samt hvilke automatisk fredete kulturminner som skal være tilskuddsberettiget. Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall kulturminner det kan gis tilskudd for.

Tilskuddet utmåles per stykk. *Tiltaksklasser: beite, slått/rydding.*

§ 21 Skjøtsel av nyere tids kulturminner

Det kan gis tilskudd for skjøtsel langs [bakkemurer, steingjerder, trekker og alléer] som grenser til jordbruksarealer.

Skjøtselen skal gjennomføres slik at kulturminnet er synlig i jordbrukslandskapet, i tråd med gjeldende skjøtelsråd.

Fylkesmannen kan bestemme hvilke områder tilskuddet gis for. Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall meter det kan gis tilskudd for.

Tilskuddet utmåles per løpemeter. *Tiltaksklasser: bakkemurer, steingjerder, trekker/alleer.*

§ 22 Skjøtsel av nyere tids rydningsrøyser

Det kan gis tilskudd for skjøtsel langs rydningsrøyser som ikke er automatisk fredet og som grenser til jordbruksarealer. Rydningsrøysa skal være registrert i en sentral kulturminnebase.

Skjøtselen skal gjennomføres slik at kulturminnet er synlig i jordbrukslandskapet, i tråd med gjeldende skjøtelsråd.

Fylkesmannen kan bestemme hvilke områder tilskuddet gis for. Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall rydningsrøyser det kan gis tilskudd for.

Tilskuddet utmåles per stykk.

§ 23 Skjøtsel av kulturhistoriske områder

Det kan gis tilskudd for [beiting, slått eller rydding] av jordbruksarealer innenfor utvalgte områder av kulturhistorisk verdi.

Skjøtselen skal gjennomføres slik at områdets kulturhistoriske preg blir ivaretatt, i tråd med gjeldende skjøtelsråd.

Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder tilskuddet gis for. Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall dekar det kan gis tilskudd for.

Tilskuddet utmåles per dekar. *Tiltaksklasser: beite, slått/rydding.*

Kapittel 5 Friluftsliv

§ 24 Vedlikehold av turstier i jordbrukslandskapet

Det kan gis tilskudd for vedlikehold og merking av turstier som ligger på eller grenser til jordbruksareal. Turstien skal være åpen for allmenn ferdsel.

Fylkesmannen kan bestemme hvilke områder tilskuddet gis for. Fylkesmannen kan sette nedre eller øvre grense for antall meter det kan gis tilskudd for.

Tilskuddet utmåles per løpemeter.

Kapittel 6 Avrenning til vann

§ 25 Ingen jordarbeiding om høsten

Det kan gis tilskudd for arealer med korn, oljevekster, belgvekster, frøeng siste høstingsår, grønn gjødsling og grønnfôrvekster dersom arealet ikke jordarbeides etter høsting i søknadsåret. Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret. Halmen på disse arealene skal ikke brennes.

Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder som er prioriterte.

Tilskuddet utmåles per dekar. *Tiltaksklasse: erosjonsklasse 1-4.*

§ 26 Gras på arealer utsatt for flom og erosjon

Det kan gis tilskudd for å dyrke flerårige vekster på åkerarealer som er særlig utsatte for flom og erosjon.

Vekstene skal være godt etablert om høsten i søknadsåret, og grasdekket skal ligge i minst tre år før fornying. Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.

Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder som er prioriterte.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 27 Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer

Det kan gis tilskudd for flomutsatte og vassdragsnære arealer som ikke jordarbeides innenfor [periode fastsatt av fylkesmannen]. Tilskuddet kan gis til foretak som oppfyller vilkårene etter [§ ingen jordarbeiding om høsten].

Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder som er prioriterte.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 28 Direktesådd høstkorn

Det kan gis tilskudd for å direkteå høstkorn på arealer som ikke er jordarbeidet. Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret.

Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder som er prioriterte.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 29 Såing av fangvekst

Det kan gis tilskudd for fangvekster sådd sammen med korn, oljevekster og belgvekster. Tilskuddet kan gis til foretak som oppfyller vilkårene etter [§ ingen jordarbeiding om høsten].

Fangveksten skal være godt etablert om høsten, og skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd. Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten. Fangveksten skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd.

Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder som er prioriterte.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 30 Fangvekster sådd etter høsting

Det kan gis tilskudd for fangvekster sådd etter høsting av grønnsaker, poteter og rotvekster.

Fangveksten skal være godt etablert om høsten, og skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd. Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler etter 20. oktober og ikke gjødsles etter såing av fangveksten. Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret.

Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder som er prioriterte.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 31 Grasdekt vannvei i åker

Det kan gis tilskudd for flerårig grasdekke i dråg på åkerarealer. Grasdekket skal ha en bredde på minimum seks meter. Grasdekket skal ligge i minst tre år før fornying. Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.

Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder som er prioriterte.

Tilskuddet utmåles per løpemeter. *Tiltaksklasser: korn, potet/grønnsaker.*

§ 32 Grasdekt sone i åker

Det kan gis tilskudd for flerårig grasdekke langs kanten mot vassdrag på åkerareal. Grasdekket skal ha en bredde på minimum seks meter og skal ligge inntil vegetasjonssone jf. forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 4 fjerde ledd. Arealene skal ikke gjødsles eller sprøytes, og skal høstes ved slått eller beite.

Tilskudd kan også gis for grasdekke på tvers av fallet i lange hellinger. Grasdekket skal ha en bredde på minimum to meter.

Grasdekket skal ligge i minst tre år før fornying. Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.

Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder som er prioriterte.

Tilskuddet utmåles per løpemeter. *Tiltaksklasser: korn, potet/grønnsaker.*

§ 33 Kantsoner i eng

Det kan gis tilskudd for å ikke gjødsle og sprøyte eng langs kanten mot vassdrag. Kantsonen skal være minimum fire meter og skal ligge inntil vegetasjonssonen jf. forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket, § 4 fjerde ledd. Kantsonen skal høstes ved slått eller beiting. Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.

Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder som er prioriterte.

Tilskuddet utmåles per løpemeter.

§ 34 Vedlikehold av fangdam

Det kan gis tilskudd for vedlikehold av fangdam som er etablert på jordbruksareal. Fangdammen skal ha tilfredsstillende renseeffekt.

Fylkesmannen skal bestemme hvilke områder som er prioriterte.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Kapittel 7 Utslipp til luft

§ 35 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

Det kan gis tilskudd for spredning av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen. Arealet skal høstes eller beites etter spredning i søknadsåret. Det skal minimum spres 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsel per dekar. Tilskudd kan bare gis dersom all husdyrgjødsel fra foretaket spres om våren eller i vekstsesongen.

Foretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringer som viser sprededato og faktisk spredd mengde per dekar.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 36 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

Det kan gis tilskudd for spredning av husdyrgjødsel ved nedfelling eller nedlegging. Det skal minimum spres 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsel per dekar. Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret.

Foretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringer som viser sprededato og faktisk spredd mengde per dekar.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 37 Spredning av husdyrgjødsel med rask nedmolding

Det kan gis tilskudd for nedmolding av husdyrgjødsel ved harving eller pløying innen to timer etter overflatespredning. Det skal minimum spres 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsel per dekar. Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret.

Foretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringer som viser sprededato, tidspunkt for nedmolding og faktisk spredd mengde per dekar.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 38 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange

Det kan gis tilskudd for spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange, som et tillegg til tilskudd etter [§§ spredning vår/vekstsesong, nedfelling eller nedlegging, rask nedmolding].

Fylkesmannen bestemmer i hvilken kombinasjon av [§§ spredning vår/vekstsesong, nedfelling eller nedlegging, rask nedmolding] tilskudd til spredning av tilførselsslange kan gis.

Tilskuddet utmåles per dekar

Kapittel 8 Plantevern

§ 39 Ugrasharving i åker

Det kan gis tilskudd for ugrasharving i korn og frø til modning. Det gis ikke tilskudd dersom det benyttes plantevernmidler før høsting, unntatt ved sprøyting mot floghavre og hønsehirse, eller ved nedsviing av oljevekster og åkerbønne.

Arealer som Debio har klassifisert som karensareal eller økologisk drevet areal er ikke tilskuddsberettiget.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 40 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Det kan gis tilskudd for mekanisk ugrasbekjempelse eller flammings i radkulturer. Det gis ikke tilskudd dersom det benyttes plantevernmidler før høsting.

Arealer som Debio har klassifisert som karensareal eller økologisk drevet areal er ikke tilskuddsberettiget.

Tilskuddet utmåles per dekar. *Tiltaksklasse: Flamming, mekanisk ugrasbekjempelse.*

Kapittel 9 Miljøavtale

§ 41 Miljøavtale

Det kan gis tilskudd for foretak som gjennomfører en kombinasjon av tiltak for styrket miljøinnsats.

Fylkesmannen kan bestemme hvilke områder tilskuddet gis for. Fylkesmannen fastsetter hvilke tiltak som inngår i miljøavtalen.

Tilskuddet utmåles per dekar. *Tiltaksklasser: Trinn 1 og trinn 2.*

Kapittel 10 Generelle bestemmelser

§ 42 Utmåling av tilskudd

Tilskuddet utmåles etter satser fastsatt årlig av fylkesmannen.

§ 43 Søknad

Foretak som søker tilskudd skal benytte søknadsskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet.

Det kan ikke gis flere tilskudd for samme areal, unntatt når hensynet til andre miljøformål i denne forskriften tilsier det, eller når det følger av forskriften.

Søknadsfristen er 15. oktober. For beitelag som søker tilskudd etter [§ drift av beitelag] er fristen 1. november. Søknadsopplysningene kan endres inntil 14 dager etter søknadsfristen.

§ 44 Administrasjon og dispensasjon

Fylkesmannen administrerer tilskuddene etter denne forskriften. Vedtak om tilskudd fattes av kommunen.

Fylkesmannen kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i forskriften.

§ 45 Opplysningsplikt og kontroll

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen, fylkesmannen og Landbruksdirektoratet finner nødvendig for å kunne forvalte ordningen.

Kommunen, fylkesmannen og Landbruksdirektoratet kontrollerer at utbetaling av tilskudd er riktige. Søker plikter å utlevere all bokføring, korrespondanse og opptegnelser som vedkommer

tilskuddet. Opplysninger gitt i forbindelse med søknad om tilskudd kan også kontrolleres ved telling og måling på de eiendommer som foretaket benytter i driften.

§ 46 Avkorting ved regelverksbrudd

Dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig driver eller har drevet sin virksomhet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet, kan hele eller deler av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes.

Ved brudd på forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging kan tilskuddet avkortes.

Tilskuddet kan avkortes dersom det ikke er ført journal over plantevernmidler som foretaket har benyttet på arealene det søkes tilskudd for. Journalen skal inneholde opplysninger om navn på plantevernmiddelet som brukes, tidspunkt for behandling og dosen som er brukt, samt området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på. Tilskuddet kan også avkortes dersom foretaket ikke kan fremlegge slike journaler for de siste tre årene.

§ 47 Avkorting ved feilopplysninger

Dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig har gitt feil opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet for seg selv eller andre, kan hele eller deler av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes. Tilskuddet kan også avkortes dersom foretaket ikke overholder de frister som kommunen, fylkesmannen eller Landbruksdirektoratet har satt for å kunne utføre sine kontrolloppgaver i medhold av [*§ opplysningsplikt og kontroll*].

§ 48 Tilbakebetaling og renter mv.

Dersom foretaket som følge av manglende oppfyllelse av vilkår i denne forskriften eller av andre grunner har mottatt en utbetaling som ikke er berettiget, kan det feilutbetalte beløpet kreves tilbakebetalt fra mottakeren eller motregnes i senere utbetaling av tilskudd. Tilsvarende gjelder differansen mellom utbetalt beløp og redusert tilskudd som følge av vedtak om avkorting etter [*§ avkorting ved regelverksbrudd*] og [*§ avkorting ved feilopplysninger*].

For tilbakebetalingskrav kan det kreves renter når kravet ikke innfris ved forfall. Ved grov uaktsomhet eller forsett kan renter kreves fra tidspunktet for utbetalingen av det urettmessige tilskuddet. Størrelsen på renten følger rentesatsen fastsatt med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

Krav fra offentlig myndighet som utspringer av foretakets jordbruksvirksomhet kan motregnes i senere utbetalinger av tilskudd til foretaket.

§ 49 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. februar 2019.